

Звіт
завідувача кафедри при переукладанні контракту

Ушакова Наталя Ігорівна

ПІБ

завідувач кафедри мовної підготовки 1
Навчально-наукового інституту міжнародної освіти

професор, доктор педагогічних наук

(посада, вчене звання, науковий ступінь, назва кафедри)

за термін з 29.11.2013 р. по 29.11.2020 р.

У 2013 – 2020 роках діяльність завідувача кафедри мовної підготовки 1, доктора педагогічних наук, професора Ушакової Н.І. була спрямована на розвиток кафедри та на виконання низки заходів Стратегії розвитку Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Керівництво кафедрою здійснювалось у відповідності до обов'язків завідувача кафедри мовної підготовки 1, визначених у контракті, а також згідно пунктів Положення про кафедру мовної підготовки 1.

РОБОТА З КАДРАМИ

Кількість ставок науково-педагогічних працівників кафедри мовної підготовки 1 станом на листопад 2020 року за спеціальним фондом – 32,5. З них професорів – 0,5, доцентів – 4,75, старших викладачів – 19,75, викладачів – 7,5. З них докторів наук – 1, кандидатів наук – 7. Один викладач має вчене звання професора, а четверо – вчене звання доцента.

У 2013 – 2020 рр. кандидатські дисертації захистили такі члени кафедри: старший викладач Домніч С.П., старший викладач Тітаренко О.О.

Всі викладачі кафедри мовної підготовки 1 за звітний період пройшли підвищення кваліфікації або стажування згідно із визначеним графіком.

У 2014-2015 н.р. проф. Ушакова Н.І. пройшла підвищення кваліфікації в курсі «Технології дистанційної освіти» в Центрі дистанційної освіти ХНУ імені В.Н.Каразіна.

У 2017 – 2018 навчальному році проф. Ушакова Н.І. з метою підвищення кваліфікації пройшла стажування на кафедрі української мови ХНУ імені В.Н. Каразіна.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

Кафедра мовної підготовки 1 робить вагомий внесок у підготовку бакалаврів, магістрів та аспірантів, які навчаються на біологічному факультеті, факультеті МЕВ та ТБ, економічному факультеті, факультеті іноземних мов, у Навчально-науковому інституті «Каразінська школа бізнесу», на факультеті психології, соціологічному факультеті, історичному факультеті, філософському факультеті, факультеті географії, геології, рекреації та туризму, факультеті радіофізики, біомедичної електроніки та комп'ютерних систем, у Навчально-науковому інституті «Фізико-технічний факультет», на фізичному факультеті, факультеті комп'ютерних наук, юридичному факультеті, медичному факультеті.

Нижче наведений Перелік навчальних дисциплін, викладання яких на даний час здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри на факультетах університету.

Біологічний факультет

- спеціальність 091 «Біологія», освітньо-професійна програма «Біологія», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» (для іноземних студентів) (1 та 2 курс), «Іноземна мова за фахом» (для іноземних студентів) (3 курс);
- спеціальність 091 «Біологія», освітньо-професійна програма «Біологія», другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (для іноземних студентів) (1 курс);
- «Іноземна мова» для іноземних здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу:

- спеціальність 242 «Туризм», освітньо-професійна програма «Туризм» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Друга іноземна мова» (для іноземних студентів) (1 та 2 курс); «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (для іноземних студентів) (1 курс); «Українська мова як іноземна» (для іноземних студентів) (1 курс); «Іноземна мова і переклад» (для іноземних студентів) (2, 3 та 4 курс);
- спеціальність 242 «Туризм», освітньо-професійна програма «Туризм» другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (для іноземних студентів) 1 курс, «Теорія та практика перекладу» (для іноземних студентів) (1 курс);
- спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» (для іноземних студентів) 1 та 2 курс, «Українська мова як іноземна» (для іноземних студентів)», 1 курс, «Друга іноземна мова» (для іноземних студентів 2, 3, 4 курс, «Іноземна мова і переклад» (для іноземних студентів) 3 і 4 курс;
- спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини», другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Друга іноземна мова» (для іноземних студентів) 1 і 2 курс, «Іноземна мова і переклад за фахом» (для іноземних студентів) (1 і 2 курс);
- спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа», освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» (для іноземних студентів) (1 курс).

Економічний факультет

- спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» (1 та 2 курс), «Іноземна мова для іноземних студентів» (1 та 2 курс), «Іноземна мова за фахом» (3 курс), «Іноземна мова за фахом. Просунутий рівень 1» (3 та 4 курс);
- спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування», другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова за професійним спрямуванням (поглиблений рівень)» (1 курс);
- спеціальність 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Економіка та економічна політика», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова для іноземних студентів» 1 курс, «Іноземна мова» 1 курс;

- спеціальність 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка», спеціалізація «Міжнародна економіка», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова професійного спрямування» (1 курс), «Іноземна мова» (1 курс), «Іноземна мова професійного спрямування» (2 і 3 курс), «Ділова іноземна мова» (2 та 3 курс);
- спеціальність 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка», спеціалізація «Міжнародна економіка», другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова професійного спілкування» (1 курс);
- спеціальність 073 «Менеджмент», освітньо-професійна програма «Бізнес-адміністрування», галузь знань 07 Управління та адміністрування, другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» (1 курс).

Факультет іноземних мов

- спеціальність 035 «Філологія», освітньо-професійна програма Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, спеціалізація Германські/Романські/Східні мови та літератури (переклад включно), рівень вищої освіти перший бакалаврський: «Українська мова як іноземна»; «Іноземна мова – 2 (російська)», «Словотвір другої (російської) іноземної мови», «Практика перекладу – II (російська мова)», «Стилістика другої (російської) іноземної мови», «Лінгвокраїнознавство другої (російської) іноземної мови», Методика викладання другої (російської) іноземної мови».
- спеціальність 035 «Філологія», освітньо-професійна програма Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, спеціалізація Германські/Романські/Східні мови та літератури (переклад включно), рівень вищої освіти другий магістерський: «Іноземна мова – 2 (російська)»; «Практика перекладу – II (російська мова)»; «Загальна теорія другої іноземної мови (російської)».

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»

- спеціальність 073 «Менеджмент», освітньо-професійна програма «Менеджмент», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова (1 та 2 курс), «Українська мова як іноземна» для іноземців та осіб без громадянства (1 та 2 курс),
- спеціальність 073 «Менеджмент», освітньо-професійна програма «Бізнес-адміністрування», другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова за фахом» (1 курс).

Факультет психології

- спеціальність 053 «Психологія», освітньо-професійна програма Психологія, спеціалізація Психологія, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» для іноземних студентів.
- спеціальність 053 «Психологія», освітньо-професійна програма Психологія, другий (магістерський) рівень вищої освіти: «Ділова іноземна мова».

Соціологічний факультет

- спеціальність 054 «Соціологія», освітньо-професійна програма Соціальні комунікації, реклама та зв'язки з громадськістю, спеціалізація Соціологія, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» для іноземних студентів;
- спеціальність 052 «Політологія», освітньо-професійна програма Політичні технології та аналіз політики (1 курс); Політологія (2 курс), спеціалізація Політологія, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, «Іноземна мова» для іноземних студентів;

- спеціальність 054 «Соціологія», освітня програма Соціологія, спеціалізація Соціологія. (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова за фахом» для іноземних студентів.

Історичний факультет

- спеціальність 032 «Історія та археологія», освітня програма Історія та археологія, спеціалізація Історія та археологія, (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» для іноземних студентів, «Іноземна мова за фахом. Початковий рівень».

Філософський факультет

- спеціальність 033 «Філософія», освітня програма Філософія, спеціалізація Філософія, (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» для іноземних студентів;
- спеціальність 034 «Культурологія», освітня програма Культурологія, спеціалізація Культурологія, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова» для іноземних студентів.

Факультет географії, геології, рекреації та туризму.

- спеціальність 103 «Науки про Землю», освітньо-професійна програма «Геологія» перший бакалаврський рівень вищої освіти: «Іноземна мова» (1 курс), «Іноземна мова за фахом» (3 курс).

Факультет радіофізики, біомедичної електроніки та комп'ютерних систем.

- спеціальність 105 «Прикладна фізика та наноматеріали», освітньо-професійна програма Радіофізика, біофізика та комп'ютерні системи, рівень вищої освіти перший (бакалаврський): «Іноземна мова» (за професійним спрямуванням) (2 курс).

Навчально-науковий інститут «Фізико-технічний факультет»

- спеціальність 105 Прикладна фізика та наноматеріали, освітньо-професійна програма Прикладна фізика, рівень вищої освіти перший (бакалаврський): «Іноземна мова за фахом» (3 курс).

Фізичний факультет

- спеціальність 104 «Фізика та астрономія», освітня програма Фізика, рівень вищої освіти перший (бакалаврський): «Іноземна мова» (факультатив) (4 курс).

Факультет комп'ютерних наук

- спеціальність 122 «Комп'ютерні науки», освітньо-професійна програма Комп'ютерні науки рівень вищої освіти перший (бакалаврський): «Іноземна мова за фахом» (3 курс); «Іноземна мова» (просунутий рівень) факультатив (3 курс).

Юридичний факультет

- спеціальність 081 «Право», освітньо-професійна програма Право, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Українська мова як іноземна» (1 курс), «Академічне письмо» (3 курс), «Іноземна мова за фахом» (3 курс), «Іноземна мова за фахом. Просунутий рівень-2» (4 курс);
- спеціальність 293 «Міжнародне право», освітньо-професійна програма Міжнародне право, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: «Іноземна мова (друга)» (4 курс), «Українська мова як іноземна» (1 курс);
- спеціальність 293 «Міжнародне право», освітньо-професійна програма Міжнародне право, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, (для англomовної форми навчання)

«Українська мова як іноземна» (1 курс), «Іноземна мова (перша)» (4 курс), «Іноземна мова (друга)» (4 курс).

Медичний факультет

- спеціальність 222 «Медицина», освітньо-професійна програма Медицина рівень вищої освіти другий магістерський:
- для англomовної форми навчання: «Іноземна мова», 1 та 4 к. «Українська мова за професійним спрямуванням», 1 к. «Іноземна мова» (факультатив) 1 та 3 к. «Іноземна мова за професійним спрямуванням», 2 к.
- для україномовної форми навчання: «Іноземна мова» (1, 2, 3, 4 курс). «Українська мова за професійним спрямуванням» (1 курс). «Іноземна мова» (факультатив) (1 курс). «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (2 курс).

Згідно із змістом індивідуальних планів викладача у 2013 – 2020 рр. Н.І. Ушакова виконувала таке навчальне навантаження: читала лекції навчальних дисциплін: загальна теорія другої іноземної мови, лінгвокраїнознавство II, методика викладання (другої іноземної мови); проводила практичні заняття з іноземної мови II, лінгвокраїнознавства II, методики викладання іноземної мови II, іноземної мови професійного спрямування, української мови професійного спрямування.

Обсяг навчальної роботи

2013 – 2014 навчальний рік.

Загальна кількість годин навчального навантаження 835, з них лекцій – 48 год., практичних занять – 490 год.

2014 – 2015 навчальний рік.

Загальна кількість годин навчального навантаження 833, з них лекцій – 48 год., практичних занять – 338 год.

2015 – 2016 навчальний рік.

Загальна кількість годин навчального навантаження 893, з них лекцій – 32 год., практичних занять – 288 год.

2016 – 2017 навчальний рік.

Загальна кількість годин навчального навантаження 791, з них лекцій – 32 год., практичних занять – 600 год.

2017 – 2018 навчальний рік.

Загальна кількість годин навчального навантаження 867 год, з них лекцій 30 – год, практичних занять – 792 год.

2018 – 2019 навчальний рік.

Загальна кількість годин навчального навантаження 828, з них практичних занять – 592 год.

2019 – 2020 навчальний рік.

Загальна кількість годин навчального навантаження – 896, з них лекцій – 32 год., практичних занять – 709 год.

У 2013 – 2020 рр. Ушакова Н.І., як заступник голови атестаційної комісії, брала участь у атестації бакалаврів та магістрів, які навчалися на факультеті іноземних мов, факультеті міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу, медичному факультеті.

У 2013 – 2020 рр. професор Ушакова Н.І. здійснила керівництво 12 стажистами – викладачами кафедр мовної підготовки іноземців різних ЗВО м. Харкова, які проходили стажування з метою підвищення кваліфікації на кафедрі мовної підготовки¹.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА

За звітний період викладачі кафедри розробили та оновили робочі програми всіх навчальних дисциплін, а також розробили графіки консультацій. Були оновлені або розроблені завдання для самостійної роботи студентів, засоби діагностики результатів навчання, а саме: завдання для письмових контрольних робіт, білети для екзаменів та заліків. Всі затверджені в установленому порядку робочі програми та приклади засобів діагностики навчальних досягнень студентів розміщені на сайті кафедри.

На початок кожного навчального року у навчальній аудиторії кафедри, яка обладнана демонстраційними приладами для перегляду навчальних фільмів і презентацій, викладачами та інженером кафедри вчасно були проведені необхідні регламентні роботи та ремонт приладів.

Науково-педагогічними працівниками за звітний період укладені, подані до друку і видані наукові статті та тези доповідей, в яких розглядаються питання, пов'язані з методикою мовної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти, проблемами навчання аспектів мови та видів мовленнєвої діяльності, проблемами міжкультурної комунікації, іміджу викладача, із методикою дистанційного навчання.

Науково-педагогічними працівниками кафедри особисто та у співавторстві, підготовлено такі дистанційні навчальні курси:

1. «Лінгвокраїнознавство» (друга іноземна мова) для студентів IV курсу факультету іноземних мов (проф. Ушакова Н.І., ст. викл. Петренко І.П.).
2. «Изучаем теорию государства» (іноземна мова для іноземних студентів 1 курсу юридичного факультету). (доц. Куплевацька Л.О., ст. викл. Іванова Т.А.).
3. «Изучаем теорию государства: часть 2» (іноземна мова для іноземних студентів 1 курсу юридичного факультету) (доц. Куплевацька Л.О.).
4. «Экспресс-курс русского языка для работников гостиничного сервиса и туристического бизнеса в Турции» (доц. Куплевацька Л.О.).
5. «Грамматика простого предложения» для іноземних студентів нефілологічних спеціальностей. (ст. викл. Курилюк Т.І.).
6. Презентація прийоменниково-відмінкової системи російської мови» (для англійських студентів медичного факультету) (ст. викл. Манівська Т.Є.).
7. «Русский язык юристам» (для бакалаврів юридичного факультету). (викл. Шалаєва В.С.).
8. Адаптационный курс РКИ для студентов-иностранцев. Элементарный уровень» (викл. Качинський О.С.).
9. «Іноземна мова» (навчально- професійна сфера комунікативного підключення) для іноземних студентів 1 курсу економічного профілю (ст. викл. Копилова О.В.).
10. «Українська мова. Початковий рівень. Для іноземних студентів 1 курсу медичного профілю навчання (викл. Пономарьова А.А.).
11. «Говорите образно: практическая фразеология для иностранных студентов-филологов». (ст. викл. Петренко І.П.).
12. «Быть преподавателем» (методика викладання іноземної мови II для студентів факультету іноземних мов) (проф. Ушакова Н.І., ст. викл. Петренко І.П.).
13. «Паралель. Українська мова для початківців. Базовий курс» для студентів 1 курсу медичного факультету (англійської форми навчання) (ст. викл. Боченков А.І., ст. викл. Косьміна В.Ю., викл. Качинський О.С., викл. Пономарьова А.А.).
14. «Навчання професійного діалогу: «Лікар – хворий» для студентів медичного факультету (англійської форми навчання). (ст. викл. Алєнєєнко Т.М., викл. Гіль С.І.).
15. «Виды глагола» для іноземних студентів різних спеціальностей (ст. викл. Петренко І.П.).

16. «Іноземна мова» (для іноземних студентів) для спеціальності 292«Міжнародні економічні відносини», 2 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, факультет МЕВ та ТБ (ст. викл. Тітаренко О.О.).

У 2013 – 2020 рр. викладачі кафедри мовної підготовки 1 видали 3 підручники, 32 навчальних посібники та 19 навчально-методичних посібників.

За звітний період Ушаковою Н.І. одноосібно та у співавторстві з викладачами кафедри були укладені та видані такі **підручники та навчально-методичні посібники**:

1. Ушакова Н.И. Параллель. Русский язык для начинающих. Вводный курс: учебное пособие / Н.И. Ушакова, Т.Н. Алексеенко, Т.Е. Манивская, И.П. Петренко. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2013. 92 с.
2. Бей Л.Б., Ушакова Н.И. Введение в специальность. Введение в языкознание. Введение в литературоведение. Тексты для чтения и развития научной речи на русском языке для иностранных студентов-филологов. Изд-е 3-е, испр. и доп. Х.: ХНУ им В. Н. Каразина, 2013. 296с.
3. Ушакова Н. И., Алексеенко Т.Н., Ключко Т.В., Кушнир И.Н., Петренко И.П. Параллель. Русский язык для начинающих. Основной курс: Учебное пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2013. 104 с.
4. Бей Л.Б., Домнич С.П., Доценко Н.П., Ильина Л.Э., Мисенёва В.В., Ушакова Н.И., Чуйкова А.П. Программа курса «Практический русский язык» для иностранных студентов факультета иностранных языков: Учебно-методический комплекс. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2014. 93 с.
5. Ушакова Н.И., Алексеенко Т.Н., Манивская Т.Е., Петренко И.П. Параллель. Русский язык для начинающих. Вводный курс: учебное пособие. 2-е изд. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2014. 92 с.
6. Ушакова Н.И., Алексеенко Т.Н., Манивская Т.Е., Петренко И.П. Параллель. Русский язык для начинающих. Базовый курс: учебное пособие. 5-е изд. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2014. 112 с.
7. Бей Л.Б., Ильина Л.Э., Манивская Т.Е., Ушакова Н.И. Грамматика русского языка. Филологический профиль: учебное пособие для иностранных студентов факультета иностранных языков (Гриф МОН України). Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2014. 188 с.
8. Ушакова Н.И. Методика преподавания русского языка как иностранного на начальном этапе: учебные материалы для иностранных студентов-филологов. Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2015. 88с.
9. Ушакова Н.И., Алексеенко Т.Н., Ключко Т.В., Кушнир И.Н., Петренко И.П. Параллель. Русский язык для начинающих. Основной курс: Учебное пособие. 2-е изд., испр. и доп. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2015. 116 с.
10. Ушакова Н.И., Алексеенко Т.Н., Манивская Т.Е., Петренко И. П. Параллель. Русский язык для начинающих. Вводный курс. 8-е изд. (испр. и доп.). Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2015. 96 с.
11. Ушакова Н.И., Алексеенко Т.Н., Манивская Т.Е., Петренко И.П. параллель. Русский язык для начинающих. Базовый курс. 5-е изд. (испр. и доп.). Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2015. 112 с.
12. Ушакова Н.И., Алексеенко Т.Н., Ключко Т.В., Кушнир И.Н., Петренко И.П. Параллель. Русский язык для начинающих. Основной курс. 3-е изд. (испр. и доп.). Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2015. 116 с.
13. Ушакова Н.И., Алексеенко Т.Н., Манивская Т.Е., Петренко И.П. Параллель. Русский язык для начинающих. Базовый курс: Учебное пособие.– 6-е изд. (испр. и доп.). Х.: ХНУ имени

- В.Н. Каразіна, 2016. 124 с.
14. Ушакова Н.И., Алексеєнко Т.Н., Манівська Т.Е., Петренко І.П. Параллель. Русский язык для начинающих. Основной курс: Учебное пособие. – 5-изд., испр. и доп. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 128 с.
 15. Алексеєнко Т.Н., Копылова Е.В., Кушнір І.Н., Тростинська О.Н., Ушакова Н.И., Черненко І.И. Русский язык: учебник для иностранных студентов 1 курса нефилологических специальностей / под ред. Н.И.Ушаковой. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 192 с.
 16. Ушакова Н.І., Тростинська О.М., Копилова О.В., Алексеєнко Т.М., Кушнір І.М. Українська мова: підручник для іноземних студентів І курсу нефілологічних спеціальностей / за ред. Н.І. Ушакової. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 193 с.
 17. Ушакова Н.І., Алексеєнко Т.М., Кушнір І.М., Петренко І.П. Паралель. Українська мова для початківців. Вступний курс: навчальний посібник. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 64 с.
 18. Ушакова Н.І., Алексеєнко Т.М., Кушнір І.М., Манівська Т.Є., Петренко І.П. Паралель. Українська мова для початківців. Базовий курс: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 112 с.
 19. Ушакова Н.І., Алексеєнко Т.М., Кушнір І.М., Петренко І.П. Паралель. Українська мова для початківців. Основний курс: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. 118 с.

У 2017-2018 р.р. професор Н.І. Ушакова була головою робочої підгрупи із розробки програми незалежного мовного іспиту із мови навчання (російської) у складі робочої групи з розробки типової навчальної програми та програми незалежного мовного іспиту іноземних студентів з мови навчання (наказ МОН №859 від 14.06.2017 р.).

У **2017-2018** навчальному році колектив кафедри мовної підготовки 1 був нагороджений Дипломом III ступеня за перемогу у конкурсі кафедр на краще науково-методичне забезпечення навчального процесу за напрямом «Розвиток методик і технологій дистанційного (електронного) навчання».

У **2019-2020** навчальному році колектив кафедри мовної підготовки 1 був нагороджений Дипломом III ступеня за перемогу у конкурсі кафедр на краще науково-методичне забезпечення навчального процесу за напрямом «Розробка та впровадження інноваційних технологій».

НАУКОВА РОБОТА

У 2013 - 2020 роках науково-педагогічні працівники кафедри проводили наукові дослідження згідно із завданнями їх індивідуальних планів у галузі методики мовної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти різних рівнів і спеціальностей, лінгвокультурології, теорії підручника, проблем дистанційної освіти, академічної адаптації освітніх мігрантів.

За звітний період на кафедрі мовної підготовки 1 виконано такі наукові дослідження:

1. Шульга І.М. «Методика адаптивно-коригувального тренінгу з російської мови для іноземних студентів немовних спеціальностей» (13.00.02 – теорія та методика навчання).
2. Чень Чунься «Формування лінгвосоціокультурної компетентності китайських студентів у процесі навчання російської мови» (13.00.02 – теорія та методика навчання).

Співробітники кафедри здійснюють наукові дослідження такої тематики:

1. Кушнір І.М. «Теорія і практика навчання української мови англійськомовних студентів закладів вищої медичної освіти».
2. Шалаєва В.С. «Формування професійно орієнтованих аксіологічних комунікативних умінь у іноземних студентів немовних спеціальностей».

3. Качинський О.С. «Соціокультурна адаптація іноземних студентів медичних спеціальностей».
4. Пономарьова А.А. «Педагогічний супровід морально-вольового самовиховання іноземних студентів молодших курсів українського класичного університету».
5. Демкова Т.М. Мова української політичної публіцистики 60-7—х років ХХ століття».
6. Вакулєнко К.Р. «Олекса Мишанич – дослідник давньої української літератури».

Кафедрою видається фаховий збірник наукових праць «Викладання мови у вищих навчальних закладах освіти. Міжпредметні зв'язки» (список Б), де висвітлюються проблеми навчання мов, культурології, підручникотворення, міжпредметних зв'язків.

Працівники кафедри мовної підготовки 1 у 2013 – 2020 роках опублікували у наукових виданнях з імпаکت-фактором, що індексуються у міжнародній науково-метричній базі SCOPUS 1 статтю (автор Н.І. Ушакова), а у журналах, які входять до переліку фахових видань України, – 90 статей. Опубліковано також 3 наукові монографії за редакцією проф. Н.І. Ушакової. Співробітники кафедри взяли участь у 2 монографіях, опублікованих у зарубіжних видавництвах. Члени кафедри брали участь у роботі низки міжнародних наукових конференцій і конгресів.

Професор Ушакова Н.І. у 2013 – 2020 роках за результатами досліджень проблем міжкультурної комунікації та теорії підручника опублікувала одноосібно в наукових виданнях з імпаکت-фактором, що індексуються у міжнародній науково-метричній базі SCOPUS, 1 наукову статтю: Ushakova N. How to create a cross-cultural language course book for educational migrants. *II Всемирный конгресс в реальном и виртуальном режиме: Восток-Запад: пересечения культур*. Киото, Университет Киото Сангё, 2019. Т.1. С.487-493.

У журналах, які входять до переліку фахових видань України, Н.І. Ушаковою за звітний період опубліковано 8 статей:

1. Ушакова Н.І. Когнітивні основи формування комунікативної компетентності іноземних студентів у підручнику з мови навчання. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*: Збірник наукових праць. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. Вип. 25. С. 65-75.
2. Ушакова Н.І. Лінгвометодична реалізація аксіологічного аспекту підручника з російської мови для іноземних студентів. *Проблеми сучасного підручника*: зб. наук. праць / [ред. кол.; наук. ред. – О.М. Топузов]. К.: Педагогічна думка, 2014. Вип. 14. С. 781-788.
3. Ушакова Н.І. Лінгвокогнітивні засади методики формування іншомовної лінгвокультурної компетентності. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*: Зб. наук. праць. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. Вип. 27. С. 117-127
4. Ушакова Н.І. Принципи структурування змісту сучасного підручника з мови навчання для освітніх мігрантів. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*: Зб. наук. праць. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. Вип. 30. С. 142-155
5. Бакіров В.С., Ушакова Н.І., Хіжняк Л.М. Міжкультурна комунікація в університеті: історичний досвід і виклики сучасності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. Вип. 39. С. 286-293.
6. Ушакова Н.І., Алексєнко Т.М. Концепція мовної підготовки іноземних здобувачів вищої медичної освіти (модель 1 – англomовна форма навчання). *Викладання мов у*

- зкладах вищої освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: Зб. наук. праць. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. Вип. 34. С. 219-235.
7. Ushakova N., Domnich S., Kushnir I., Trostynska O. Linguocultural bases of socialization of foreign applicants of higher education in the university education area. *Викладання мов у закладах вищої освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. сб. Пошуки:* Зб. наук. праць. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. Вип. 35. С. 122-140.
 8. Ушакова Н.І., Домніч С.П., Кушнір І.М., Тростинська О.М., Чирва Я.О. Модель підготовки іноземних здобувачів вищої освіти в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*. 2 (8), 2019. С.32-48. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/96/90>.

За редакцією Н.І. Ушакової кафедрою опубліковано 3 наукові монографії:

1. Преподавание русского языка иностранным студентам: теория и практика, традиции и инновации: монография [под ред. Н.И. Ушаковой]. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2014. 391 с.
2. Академическая адаптация образовательных мигрантов в стране обучения: монография [под ред. Н.И. Ушаковой]. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2017. 248 с.
3. Міжкультурна комунікація в університетському освітньому просторі: колективна монографія [за ред. Н.І. Ушакової]. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 232 с.

За звітний період Ушакова Н.І. брала участь у роботі 32 Міжнародних наукових конференцій, на яких представила такі наукові доповіді:

1. XVIII Міжнародна науково-практична конференція «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки» 5–6 червня 2014, Харків, Харківський національний університет імен В.Н. Каразіна. *Преподавание русского языка иностранным студентам: теория и практика, традиции и инновации.*
2. IV Всеукраїнська конференція «Лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України» (24–25 квітня 2014 р.). Дніпропетровськ, Дніпропетровський нац. університет імені Олеся Гончара. *Интенционал и импликационал системы языковых артефактов как средство формирования культурологической компетентности студентов-филологов.*
3. Міжнародна науково-практична конференція «Науково-методичні проблеми мовної підготовки іноземних студентів» (17-18 квітня 2014 р.) Київ, НАУ. *Про єдиний підручник із мови навчання для іноземних студентів.*
4. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми и перспективы подготовки иностранных студентов в вузах», Харків, ХНАДУ, 2-3 жовтня 2014 р. *Средо-ориентированный и образовательный подходы в преподавании языка обучения иностранным студентам.*
5. XIX Міжнародна конференція «Инновации и традиции в преподавании русского языка в вузе и школе», Харків, ХНУБА, 17 грудня 2014 р. *Дистанционный курс «Лингвострановедение» для иностранных магистрантов-русистов.*
6. XIX Міжнародна науково-практична конференція «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки», м. Харків, 4-5 червня 2015 р. *Когнітивні основи формування комунікативної компетентності іноземних студентів у підручнику з мови навчання.*

7. X Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів», 1-2 жовтня 2015 р., Харків, ХНАДУ: *Принципи акмеології в сучасному підручнику із мови навчання для іноземних студентів.*
8. XIII Конгрес МАПРЯЛ «Русский язык и литература в пространстве мировой культуры», 13–20 сентября 2015 г., г. Гранада, Испания: *Дистанционный курс «Лингвострановедение» для иностранных студентов-филологов.*
9. II всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє», Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 19 травня 2016 р. *Формирование лингвострановедческой компетенции иностранных студентов-филологов средствами дистанционных технологий.*
10. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та перспективи підготовки іноземних студентів», Харків, ХНАДУ, 6-7 жовтня 2016 р. *Підручник і комплекс із мови навчання: інваріантна модель і варіативні складники академічного супроводу освітніх мігрантів.*
11. VII Міжнародна наукова конференція «Русский язык в языковом и культурном пространстве Европы и Мира: Человек. Сознание. Коммуникация. Интернет», Польща, м. Варшава, 5- 8 травня 2016 р. *Концептуальное моделирование иноязычной картины мира при переводе.*
12. III Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін», Суми, СумДПУ. 6-7 квітня 2016 р. *Інваріантна концепція та варіативні стратегії мовної підготовки освітніх мігрантів у вишах України.*
13. XXI Міжнародна науково-практична конференція «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки», Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 1-2 червня 2017 р. *Принципи структуривання змісту сучасного підручника з мови навчання для освітніх мігрантів.*
14. III Всеукраїнська науково-методична конференція з міжнародною участю «Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє», Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 20-21 квітня 2017 р. *Инвариантные дистанционные модули в курсе языковой подготовки образовательных мигрантов.*
15. II Міжнародна науково-практична конференція, Туніс, Вищий інститут мов Тунісу; університет Карфагену, 18-20 квітня 2017 р. *Современные подходы к формированию русскоязычной лингвокультурной компетенции инофонов (заочна участь).*
16. XII міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів», Харків, ХНАДУ, 12-13 жовтня 2017 р. *Семиотика оформления книги для самостоятельного чтения для иностранных студентов-филологов.*
17. III Міжнародна науково-практична конференція «Теорія і технологія іншомовної освіти». Київ, НПУ імені М.П. Драгоманова. 26-27 жовтня 2017 р. *Про академічну адаптацію освітніх мігрантів у країні навчання (заочна участь).*
18. Міжнародний науково-практичний семінар «Інновації та традиції у мовній підготовці студентів», 14 грудня 2017 г., Харків, ХНУБА. *О концепции и структуре стандартизованного оценивания иностранных студентов по языку обучения.*
19. XXII Міжнародна науково-практична конференція «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки», (Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 7-8 червня 2018 р.) *Стандартизоване оцінювання іноземців із мови навчання: вимоги, принципи, підходи.*

20. VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України» (м. Дніпро, 11 – 12 квітня 2018 р.) *Базові одиниці лінгвокультурного аналізу у формуванні міжкультурної компетентності іноземних студентів.*
21. II міжнародна конференція «Мова – людина – світ. Мовленнєвий вплив у різних дискурсах» (Польща, м. Гданськ, Гданський університет, 10 – 11 травня 2018 р.). *Обучение будущих преподавателей русского языка речевому воздействию в лингводидактическом дискурсе.*
22. XIII Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи підготовки іноземних студентів» (Харків, ХНАДУ, 11-12 жовтня 2018 р.) *Напрямки оптимізації академічної адаптації освітніх мігрантів у ЗВО України.*
23. I Міжнародна науково-практична конференція «Філологія та лінгводидактика в умовах євроінтеграції: реалії та перспективи» (Херсонський університет, м. Херсон, 25–26 жовтня 2018 р (заочна участь) *Формування лінгводидактичних дискурсних стратегій майбутніх викладачів іноземних мов.*
24. XXIII Міжнародна науково-практична конференція «Викладання мов у закладах вищої освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки», Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 6-7 червня 2019 р. *Методологія та методика мовної підготовки освітніх мігрантів у ЗВО України.*
25. Міжнародний науково-практичний семінар «Інновації та традиції у мовній підготовці студентів», Харків, ХНУБА, 13 грудня 2018 р. *Формирование манипулятивных педагогических стратегий у иностранных студентов-филологов.*
26. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Теоретичні та практичні проблеми мовної підготовки іноземців в аспекті міжнародної комунікації», Одеса, Одеський національний університет імені І.І. Мечнікова, 16 травня 2019 р. *Підручник із мови навчання для освітніх мігрантів: проблеми сучасної освіти та методичні шляхи їхнього вирішення.*
27. Міжнародна науково-практична конференція «Російська мова в епоху глобалізації». Угорщина, м. Печ, Печський університет, 27 вересня 2019 р. *Формирование стратегий педагогической манипуляции будущих преподавателей русского языка как иностранного.*
28. XIII Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи підготовки іноземних студентів» (Харків, ХНАДУ, 10 жовтня 2019 р.) *Когнітивно-діяльнісний конструкт «рівень володіння освітніми мігрантами мовою навчання».*
29. Міжнародний науково-практичний семінар «Інновації та традиції у мовній підготовці студентів» (ХНУБА, 6 грудня 2019 р., м. Харків, ХНУБА). *Концепція підручника із мови навчання для освітніх мігрантів.*
30. IV Міжнародна науково-практична конференція «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика» (ХНПУ імені Г. С. Сковороди, Харків, 12 грудня 2019 р.) *Аспекти академічної адаптації освітніх мігрантів в університетському освітньому просторі.*
31. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи підготовки іноземних студентів» (Харків, ХНАДУ, 22-23 жовтня 2020 р.). *Забезпечення функціонування читання як складника загальнокультурної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти (дистанційно).*
32. IV (VIII) Міжнародна науково-практична конференція «Теорія і технологія іншомовної освіти» (Київ, НПУ імені М.П. Драгоманова, 30 жовтня 2020 р.). *Загальнокультурний*

складник педагогічної моделі університетської освіти іноземних студентів в Україні (дистанційно).

Ушакова Н.І. за звітний період була керівником двох кандидатських дисертацій: Шульга І.М. «Методика адаптивно-коригувального тренінгу з російської мови для іноземних студентів немовних спеціальностей» спеціальність 13.00.02 – теорія і методика навчання (російська мова) (захищена у 2014 р.); Чень Чунься «Формування лінгвосоціокультурної компетентності китайських студентів у процесі навчання російської мови» спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання (російська мова) (захищена у 2018 р.)

ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА

У 2013 – 2020 роках проф. Ушакова Н.І. здійснювала організаційну роботу, пов'язану з усіма видами діяльності працівників кафедри мовної підготовки¹. Здійснювала підготовку різноманітних матеріалів до засідань кафедри. Брала участь у роботі Вченої ради та науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту міжнародної освіти, а також у роботі конференцій трудового колективу інституту та університету. Здійснювала рецензування наукових статей, навчальних посібників, авторефератів дисертацій, робіт МАН. Як член спеціалізованої вченої ради Д 67.053.01 у Херсонському державному університеті брала участь в атестації кадрів вищої кваліфікації, виступила опонентом 1 докторської дисертації. Як член спеціалізованої вченої ради К 64.051.19 у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна виступила експертом 2 кандидатських дисертацій.

Як заступник Головного редактора редколегії фахового збірника наукових праць ХНУ імені В.Н. Каразіна «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки» виконувала різні види робіт, пов'язані з включенням збірника до категорії Б Переліку фахових видань України, виданням збірника.

Працювала у складі редакційної колегії міжнародного наукового журналу «Cross-Cultural Studies: Education & Science», що видається у Міддлбері коледжі США.

За звітний період Н.І. Ушакова була членом організаційного комітету щорічної Міжнародної наукової конференції «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. Міжпредметні зв'язки», що проводиться ННІ міжнародної освіти, членом оргкомітету міжнародної конференції «Проблеми і перспективи підготовки іноземних студентів (ХНАДУ).

Ушакова Н.І. неодноразово виступала із доповідями на науковому семінарі кафедри мовної підготовки¹.

Разом з Українським Центром оцінювання якості освіти для викладачів кафедр мовної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти м. Харкова та м. Полтава проведено науково-методичний семінар «Державний стандарт тестування іноземних абітурієнтів українських ЗВО».

Кафедра мовної підготовки 1 здійснює керівництво науковою роботою студентів, проводить студентські наукові конференції, видає збірник наукових робіт іноземних студентів «Нові наукові горизонти: досягнення, пошук» (2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 н.р.).

Н.І. Ушакова здійснює наукове співробітництво із зарубіжними університетами: Інститут русистики Варшавського університету (Польща), Печський університет (Угорщина), Вищий Інститут мов університету Карфагена (Туніс), Ланчжоуський університет (Китай).

З метою популяризації знань про культуру та традиції України під керівництвом проф. Н.І. Ушакової співробітниками кафедри мовної підготовки 1 обладнано кабінет української культури. Проводиться Лінгвістична Олімпіада, в якій беруть участь іноземні студенти всіх факультетів університету. Регулярно проводяться екскурсії містом, до музею

історії університету, художнього музею тощо. В умовах карантину підготовлено низку віртуальних екскурсій.

У 2018-2019 н.р. з метою популяризації української мови організовано показ документального фільму «Соловей співає» та зустрічі-презентації з українськими режисерами Лесею Воронюк і Сергієм Кримським.

Здійснювала підготовку та оновлення матеріалів для веб-сторінок на сайті кафедри та на сайті ННІМО. Зокрема, матеріали НМКД, що викладаються співробітниками кафедри, матеріали фахового збірника наукових праць, що розміщуються на сторінці periodicals.karazin.ua.

Працівниками кафедри мовної підготовки 1 у 2013 – 2020 р.р. регулярно проводилися профорієнтаційні заходи: бесіди з іноземними абітурієнтами університету, роз'яснення особливостей навчання на певних факультетах, з іноземними студентами щодо актуальності та важливості обраної спеціальності, перспектив майбутньої професійної діяльності.

Проводиться анкетування іноземних студентів із метою визначення їхніх комунікативних потреб, забезпечення адаптації до умов навчання, вдосконалення процесу мовної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти.

У 2014 році Ушакова Н.І. за сумлінну плідну працю, вагомий особистий внесок у розвиток освіти і науки та підготовку висококваліфікованих спеціалістів отримала Грамоту Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації. Авторські колективи під керівництвом Н.І. Ушакової неодноразово нагороджені дипломами Навчально центру методичної роботи Управління якості освіти університету за розробку навчальної літератури для іноземних студентів (2016, 2017, 2018, 2019 р.р.) і наукові монографії (2019 р.).

Завідувач кафедри мовної підготовки 1,
доктор педагогічних наук, професор

Наталя УШАКОВА